

KIRJALLINEN KYSYMYS 734/2002 vp

Osittaisen hoitorahaoikeuden perusteet

Eduskunnan puhemiehelle

Nykyisen lainsäädännön mukaan yrittäjällä ei ole oikeutta saada osittaista hoitorahaa. Lainsäädäntö näkee yrittäjän eriarvoiseksi suhteessa palkansaajaan osittaista hoitorahaa myönnettäessä.

Vallitsevan lainsäädännön mukaan osittaiseen hoitorahaan on oikeus seuraavilla perusteilla: virka- tai työsuhteessa olevalla Suomessa tosiasiallisesti asuvalla alle kolmivuotiaan lapsen vanhemmalla tai muulla huoltajalla, jonka keskimääräinen viikoittainen työaika on lapsen hoidon vuoksi enintään 30 tuntia, on oikeus saada osittaista hoitorahaa.

Osittaista hoitorahaa ei makseta, kun lapsen vanhempi tai muu huoltaja itse hoitaa lasta saaden kotihoidon tukea. Osittaista hoitorahaa ei makseta ajalta, jolta perheellä on oikeus saada äitiys-, isyys- ja vanhempainrahaa. Jos perheellä ei ole oikeutta äitiys-, isyys- eikä vanhempainrahaan, ei tukea kuitenkaan makseta, ennen kuin sairausvakuutuslain mukainen edellä tarkoitettu aika on päättynyt. Tukea ei myöskään makseta erityisäitiysrahan maksamisajalta. Osittainen hoitoraha on kalenterikuukaudessa 63,07 euroa. Tukeen on oikeutettu ainoastaan toinen lapsen vanhemmista tai yksi lapsen muu huoltaja.

Lainsäädäntö on hyvin epäoikeudenmukainen perheellistä yrittäjää sekä yrityksen vähemmistöosakasta kohtaan, sillä Kelan päätöksessä osittainen hoitorahahakemus hylätään seuraavalla lauseella: "Teillä ei ole oikeutta osittaiseen hoitorahaan, koska ette ole virka- tai työsuhteessa, vaan työskentelette omassa yrityksessä." Kysymyksiä

herättääkin, millä perustein osittainen hoitoraha evätään henkilöltä, joka työskentelee enintään 30 tuntia viikossa omassa yrityksessä. Samoin epäselväksi Kelan päätöksestä jää, kuinka yrittäjä määritellään: katsotaanko yrittäjäksi henkilö, jolla ei ole päätösvaltaa yrityksessä (yli 50 %), vaan 30 %:n osakkuus, vaikka henkilö työskentelee yrityksen toimistotehtävissä ja saa normaalia kuukausipalkkaa.

Miksei hallitus halua tukea perheellistä yrittäjää yhtenäistämällä osittaisen hoitorahan saamisen perusteita koskemaan myös yrittäjää?

Edellä olevan perusteella ja eduskunnan työjärjestyksen 27 §:ään viitaten esitän kunnioittavasti valtioneuvoston asianomaisen jäsenen vastattavaksi seuraavan kysymyksen:

Millä perustein hallitus kohtelee perheellistä yrityksen vähemmistöosakasta, joka työskentelee yrityksessä ja saa siitä palkkaa eri tavoin kuin palkansaaja, ja epää häneltä osittaisen hoitorahan,

eikö hallitus koe merkittävänä työllisyyden ylläpitämisenä yrittäjien aseman kohentamista juuri esimerkiksi yhtenäistämällä palkansaajan ja yrittäjän sosiaaliturvalainsäädäntöä ja

kuinka yrittäjä-käsite määritellään osittaisen hoitorahan yhteydessä?

KK 734/2002 vp — Antti Rantakangas /kesk

Helsingissä 10 päivänä syyskuuta 2002

Antti Rantakangas /kesk

Eduskunnan puhemiehelle

Eduskunnan työjärjestyksen 27 §:ssä mainitussa tarkoituksessa Te, Rouva puhemies, olette toimittanut valtioneuvoston asianomaisen jäsenen vastattavaksi kansanedustaja Antti Rantakaan /kesk näin kuuluvan kirjallisen kysymyksen KK 734/2002 vp:

Millä perustein hallitus kohtelee perheellistä yrityksen vähemmistöosakasta, joka työskentelee yrityksessä ja saa siitä palkkaa eri tavoin kuin palkansaaja, ja epää häneltä osittaisen hoitorahan,

eikö hallitus koe merkittävänä työllisyyden ylläpitämisenä yrittäjien aseman kohentamista juuri esimerkiksi yhtenäistämällä palkansaajan ja yrittäjän sosiaaliturvalainsäädäntöä ja

kuinka yrittäjä-käsite määritellään osittaisen hoitorahan yhteydessä?

Vastauksena kysymykseen esitän kunnioittavasti seuraavaa:

Osittaista kotihoidon tukea koskevat säännökset lisättiin lakiin lasten kotihoidon tuesta 1.3.1989 voimaan tulleella, saman vuoden loppuun voimassa olleella lainmuutoksella (4/1989). Sittem-

min osittaista kotihoidon tukea asiallisesti vastaava osittaista hoitorahaa koskeva säännös sisällytettiin myös nykyisen lasten kotihoidon ja yksityisen hoidon tuesta annetun lain 13 §:ään.

Säännöstä laadittaessa on katsottu tarkoituksenmukaiseksi, että tuen saamiseen on oikeus virka- tai työsuhteessa olevalla alle kolmivuotiaan lapsen vanhemmalla tai muulla huoltajalla, jonka keskimääräinen viikoittainen työaika lapsen hoidon vuoksi on enintään 30 tuntia. On myös säädetty, että tukeen ei ole oikeutta perheellä, jossa vanhempi itsenäisenä yrittäjänä lyhentää tai on lyhentänyt työaikaansa. Kansaneläkelaitoksen mukaan yrittäjäksi määritellään henkilö, joka maksaa yrittäjämaksuja. Ratkaisevaa tällöin ei ole se, onko hän vähemmistöosakkaana tai palkansaajana.

Tässä yksittäisessä tapauksessa ei ole tiedossa kaikkia Kansaneläkelaitoksen kielteiseen päätökseen vaikuttaneita tekijöitä. Kielteisen päätöksen saaneella henkilöllä on mahdollisuus hakea muutosta saatuun päätökseen.

Sosiaali- ja terveysministeriössä on käyty läpi sellaisia säännöksiä, joissa palkansaajat ja yrittäjät ovat eriarvoisessa asemassa ja mm. työttömyysturvaan koskevaan lainsäädäntöön on esitetty muutoksia, joissa säännökset lähenevät toisiaan. On tärkeää sekä yrittäjien että yrittäjyyden kannalta, että tämä työ jatkuu.

Helsingissä 27 päivänä syyskuuta 2002

Peruspalveluministeri Eva Biaudet

Till riksdagens talman

I det syfte 27 § riksdagens arbetsordning anger har Ni, Fru talman, till behöriga medlem av statsrådet översänt följande av riksdagsledamot Antti Rantakangas /cent undertecknade skriftliga spörsmål SS 734/2002 rd:

Enligt vilka grunder behandlar regeringen en sådan minoritetsaktieägare i ett företag som har familj och som arbetar i företaget och får lön för arbetet anorlunda än en löntagare då den förvägrar denna partiell vårdpenning,

anser regeringen inte att förbättrandet av företagarnas ställning, t.ex. just genom att förenhetliga lagstiftningen om social trygghet för löntagare och företagare, på ett betydande sätt stöder sysselsättningen, och

hur definieras begreppet företagare i samband med partiell vårdpenning?

Som svar på detta spörsmål får jag vördsamt anföra följande:

Bestämmelserna om partiellt stöd för hemvård fogades till lagen om stöd för hemvård av barn genom en lagändring (4/1989), som trädde i kraft den 1 mars 1989 och gällde till utgången av samma år. Senare fogades bestämmelsen om partiell vårdpenning, vilken till sitt innehåll motsvarar

det partiella stödet för hemvård, även till 13 § i den gällande lagen om stöd för hemvård och privat vård av barn.

När bestämmelsen utformades ansåg man det ändamålsenligt att rätten till stöd gäller en förälder eller en annan vårdnadshavare som har ett barn under tre år och som är anställd i ett tjänste- eller arbetsförhållande där arbetstiden på grund av vården av barnet i medeltal uppgår till högst 30 timmar i veckan. Det har också föreskrivits att en familj där den ena föräldern som självständig företagare förkortar eller har förkortat sin arbetstid inte är berättigad till stöd. Enligt folkpensionsanstalten definieras en sådan person en företagare som betalar företagaravgifter. I sådant fall är det inte avgörande om denne är minoritetsaktieintressent eller löntagare.

I detta enstaka fall har man inte haft tillgång till uppgifter om alla de faktorer som har inverkat på Folkpensionsanstaltens negativa beslut. En person som fått ett negativt beslut har möjlighet att söka ändring i beslutet.

Vid social- och hälsovårdsministeriet har man gått igenom sådana bestämmelser där löntagare och företagare har försatts i en olikvärdig ställning och i detta sammanhang har bl.a. i lagstiftningen om utkomstskyddet för arbetslösa förslagits ändringar om tillnärmning av bestämmelserna. För både företagarnas och företagandets skull är det viktigt att detta arbete fortsätter.

Helsingfors den 27 september 2002

Omsorgsminister Eva Biaudet